የሰ/መ/ቁ. 35197

ጥቅምት 13 ቀን 2001

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ታፈሰ ይርጋ

አልማው ወሌ

ፀጋዬ አስማማው

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- አዋሽ ኢንተርናሽናል ባንክ አ.ማ - የቀረበ የለም

ተጠሪ፡- አቶ ኤፍሬም ንዋየማሪያም - ጠበቃ ቴዎድሮስ ተስፋዬ ቀረበ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የአሠሪና ሠራተኛ ሕግን መሠረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረውም የአሁኑ ተጠሪ በአሁኑ አመልካች ላይ በፌዴራሉ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሚያዝያ 24 ቀን 1999 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት ክስ መነሻ ነው፡፡ የክሱ ይዘትም ተጠሪ ከየካቲት 29 ቀን 1987 ዓ.ም ጀምሮ በአመልካች ድርጅት ተቀጣሪ ሆነው ሲሠሩ ቆይተው ስራውን በገዛ ፈቃዳቸው ሲለቁ ፕሮቪደንት ፈንድን ጨምሮ የሚገባቸውን ሌሎች ጥቅማ ጥቅሞችን አመልካች የከፈላቸው ቢሆንም የስራ ስንብት ክፍያ ያልከፈላቸው መሆኑን ገልፀው የስራ ስንብት ክፍያ ብር 14,994.18/አስራ አራት ሺህ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አራት ብር ከአስራ ስምንት ሣንቲም/ እና ይኸው ክፍያ ለዘገየበት ደግሞ የሦስት ወር ደመወዝ ብር 9,879.00 /ዘጠኝ ሺህ ስምንት መቶ ሠባ ዘጠኝ ብር/ በድምሩ ብር 24,873.18 / ሃያ አራት ሺህ ስምንት መቶ ሰባ ሦስት ብር ከአስራ ስምንት ሣንቲም/ አመልካቹ እንዲከፍል ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሣይ ነው፡፡

የአሁኑ አመልካችም በተከሣሽነቱ ቀርቦ በሰጠው መልስ ለተጠሪ የሚገባውን ጥቅማ ጥቅም መክፈሉን፣ የስራ ስንብት ክፍያ ደግሞ ፕሮቪደንት ፈንድ ወይም ጡረታ ላለው ሠራተኛ እንደማይከፈለው በአዋጅ ቁጥር 494/98 መደንገጉንና በዚህም ምክንያት ክፍያ ሊጠየቅ እንደማይገባ፣ የታመነ ክፍያም በወቅቱ የከፈለ በመሆኑ ክፍያ ለዘገየበት ተብሎ የሚቀጣበት የሕግ ምክንያት የሌለ መሆኑን በመግለጽ ተከራክሯል፡፡ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ፍ/ቤትም የግራ ቀኙን ክርክር ከመረመረ በኋላ ተጠሪ የፕሮቪደንት ፈንድ የተከፈላቸው መሆኑን ማመናቸውን በመግለጽና አዋጅ ቁጥር 494/98 ደግሞ አንድ ሰው ሁለት ጊዜ እንዲከፈለው የሚፈቀድ አለመሆኑን በምክንያትነት በመውሰድ ተጠሪ የስንብት ክፍያ ጥያቄ አይገባቸውም በማለት ወስኗል፡፡ የአሁኑ ተጠሪ በዚህ ውሣኔ ባለመስማማትም ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርበው ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በኋላ ፍ/ቤቱ ተጠሪ የስራ ስንብት ክፍያ ሊከፈላቸው ይገባል በማለት ወስኗል፡፡ የሠበር አቤቱታው የቀረበውም ይህንኑ ውሣኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡ አመልካች ጥር 19 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ አቤቱታ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት ውሣኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አለበት ያለባቸውን ምክንያቶች ዘርዝሯል፡፡ ይዘቱም በአጭሩ የፕሮቪደንት ፈንድ የተከፈለው ሠራተኛ የስራ ስንብት ክፍያ ሊከፈለው የማይገባ መሆኑን በአዋጅ ቁጥር 494/1998 ተደንግጎ እያለ ከአዋጁ መንፈስ ውጪ መተርጎሙ ሊታረም ይገባል በማለት ዳኝነት መጠየቁን የሚያሣይ ነው፡፡

ይህ ችሎትም የአመልካችን የሰበር አቤቱታ በመመርመር ተጠሪ የፕሮቪደንት ፈንድ የተከፈላቸው መሆኑ ተረጋግጦ እያለ የስራ ስንብት ክፍያ እንዲከፈላቸው ተብሎ መወሰኑ ባግባቡ መሆን ያለመሆኑን ለማጣራት ተጠሪን ያስቀርባል ብሎ ተጠሪ ሚያዝያ 02 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ መልሣቸውን አቅርበዋል፡፡ የመልሣቸው ይዘትም በአጭሩ፡- የአመልካች የሠበር አቤቱታ የክርክር ነጥቦች ከሕጉ ዓላማና መንፈስ ውጪ መሆናቸውን በጉዳዩ ላይ የተሰጠው

የፍ/ቤቱ ትርጓሜ ግን ተገቢነት ያለው መሆኑን በመዘርዘር መከራከራቸውን የሚያሣይ ነው፡፡ አመልካች ግንቦት 06 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ የሠበር አቤቱታውን በማጠናከር ተከራክሯል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም የሠበር አቤቱታው የቀረበበትን ውሣኔ፣ የግራ ቀኙን የጽሑፍ ክርክር አግባብነት ካለው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምረናል፡፡ እንደመረመርነውም የፕሮቪደንት ፈንድ ተጠቃሚ ሠራተኛ የስራ ስንብት ክፍያ የማግኘት መብት አለው? ወይስ የለውም? የሚለው ነጥብ በጭብጥነት ሊታይ የሚገባው ሆኖ ተገኝቷል፡፡

በክርክሩ ሂደት ተጠሪ በገዛ ፈቃዳቸው ስራውን መልቀቃቸውንና የፕሮቪደንት ፈንድም በወቅቱ ተከፍሏቸው የተሰናበቱ መሆኑን በማመን የሚከራከሩ መሆኑ ተረጋግጧል፡፡ ይህ ቢረጋገጥም የስራ ስንብት ክፍያ የማግኘት መብት በሕግ የተጠበቀ መሆኑን ተጠሪ አጥብቀው የሚከራከሩ ሲሆን አመልካች የተጠሪ ጥያቄ የሕግ መሠረት የለውም በማለት ተከራክሯል፡፡

እንግዲህ የግራ ቀኙን ክርክር እልባት ለመስጠት አግባብነት ያለውን የሕግ ድንጋጌ ይዘት እና መንፈስ መመልከትን የግድ ይሏል፡፡ በዚህም መሠረት አመልካች ለጉዳዩ አግባብነት ያለውን የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ /ማሻሻያ/ አዋጅ ቁጥር 494/1998 ዓ.ም ሲሆን ይህ አዋጅ ከአሻሻላቸው የአዋጅ ቁጥር 377/96 ድንጋጌዎች አንዱ ስለስራ ስንብት ክፍያ የማግኘት መብት አንዱ ነው፡፡ የማሻሻያ አዋጁ በዚህ ረገድ ያስቀመጠው ድንጋጌ ሙሉ ይዘቱ በሚከተለው መልኩ የተቀመጠው ነው፡፡ ይኸውም

"የሙከራ ጊዜውን የጨረሰ ሠራተኛ የፕሮቪደንት ፈንድ ሽፋን ወይም የጡረታ መብት <u>የሌለው</u> ሲሆንና በጡረታ ሕግ የተቀመጠው መደበኛ የጡረታ ዕድሜ ላይ ደርሶ ከስራ ሲገለል ከአሠሪው የስራ ስንብት ክፍያ የማግኘት መብት አለው፡፡" /አንቀጽ 2/ሰ/ ይመለከቷል/ የሚል ሲሆን የድንጋጌው የእንግሊዝኛ ትርጉሙም፡-

> **"A worker who had completed his probation shall have the right to get severance pay from the employer where <u>he has</u> no entitlement to a provident fund <u>or</u> pension right and his contact of employment is terminated up on attainment of retirement age stipulated in the pension law"** በሚል ይደነግጋል፡፡

ከድንጋጌው የአማርኛና የእንግሊዝኛ ትርጉም በቀላሉ መገንዘብ የሚቻለው የፕሮቪደንት ፈንድ ሽፋን ያለው ሠራተኛ የስራ ውሉ ሲቋረጥ የስራ ስንብት ክፍያ ከአሠሪው የማግኘት መብት የሌለው መሆኑን ነው፡፡ በሌላ አገላለጽ የፕሮቪደንት ፈንድ እና የስራ ስንብት ክፍያዎች በተመሣሣይ ጊዜ ከአንድ ምንጭ የማግኘት መብት ላይ በሕጉ ክልከላ ተደርጓል፡፡

እንደሚታወቀው የስራ ስንብት ክፍያ ዓይነተኛ ዓላማው በስራ ላይ የቆየ ሠራተኛ አዲስ ስራ ፍለጋ ላይ እያለ ሊደርስበት የሚችለውን ኢኮኖሚያዊ ችግር በመጠኑም ቢሆን ለመቀነስ ነው፡፡ የፕሮቪደንት ፈንድ ዓላማም ከዚሁ የተለየ አይደለም፡፡ አላማቸው አንድ ዓይነት ከሆነ ሁለቱም የክፍያ ዓይነቶች በተመሣሣይ ጊዜ ከአንድ ምንጭ እንዲከፈሉ ማድረግ አሠሪን ሁለት ጊዜ እንደመቅጣት ከሚቆጠር በስተቀር ፍትሐዊነት አይኖረውም፡፡ በመሆኑም ሕግ አውጪው የፕሮቪንት ፈንድ ተጠቃሚ የሆነ ሠራተኛ የስራ ውሉ ሲቋረጥ ከአሠሪው የስራ ስንብት ክፍያ የመጠየቅ መብቱን የነፈገው ከላይ የተገለፀውን አሠሪን ሁለት ጊዜ እንዳይከፍል ለመጠበቅ ነው ተብሎ ከሚታሰብ ውጪ ሌላ ምክንያት ሊኖር አይችልም፡፡

ሲጠቃለልም ተጠሪ የፕሮቪደንት ፈንድ ተጠቃሚ ሆነው ክፍያም የተፈፀመላቸው መሆኑን እያመኑ በአሠሪና ሠራተኛ አዋጅ /ማሻሻያ/ ቁጥር 494/98 አንቀጽ 2/ሰ/ ሥር በተመለከተው አኳኋን በሕጉ የከለከሉትን የመብት ጥያቄ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት ተቀብሎ ውሣኔ መስጠቱ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ሆኖ አግኝተናል፡፡

በዚህም ምክንያት የሚከተለው ተወስኗል፡፡

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 57691 ታኅሣሥ 21 ቀን 2000 ዓ.ም ተጠሪ የስራ ስንብት ክፍያ ሊከፈላቸው ይገባል ሲል የሰጠው የውሣኔ ክፍል በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽሯል፡፡ ይፃፍ፡፡
2. በአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ /ማሻሻያ/ አዋጅ ቁጥር 494/1998 ዓ.ም አንቀጽ 2/ሰ/ ስር በተደነገገው መሠረት የፕሮቪደንት ፈንድ ሽፋን ያለው ሠራተኛ የስራ ስንብት ክፍያ የማግኘት መብት የለውም ብለናል፡፡
3. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የቂራ ምድብ 2ኛ የስራ ክርክር ችሎት በመ/ቁ. 26971 ሠኔ 20 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ፀንቷል፡፡
4. ወጪና ኪሣራ የየራሣቸውን ይቻቻሉ ብለናል፡፡
5. መዝገቡ ያለቀለት ስለሆነ ወደ መ/ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ